

Список використаних джерел:

1. Покровский И.А. Основные проблемы гражданского права. – М.: Статут (в серии «Классика российской цивилистики»), 1998. – С. 37-38.
2. Тімуш І.С. Інтегральний погляд на право. – К.: Атіка (в серії «Інтегральний погляд на право»), 2009. – С. 188-284.
3. Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права // Издательство «Статут», 2005. – С. 83.
4. Агарков М.М. Избранные труды по гражданскому праву (в серии «Научное наследие»). В 2-х томах, т. 1. – М., 2002. – С. 72.
5. Бірюков І. Предмет і метод приватного права // Право України. – 2002. – № 3. – С. 34-37.

Черкасов Д.О.

аспірант,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ХАРАКТЕРНИХ РИС ЦИВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШКОДУ, ЗАВДАНУ ДЕФЕКТОМ В ПРОДУКЦІЇ

На сьогодні правове регулювання у сфері відповідальності за шкоду завдану дефектною продукцією здійснюється Законом України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» від 19.05.2011 № 3390-VI.

Внаслідок прийняття даного закону в українській системі права виник новий специфічний вид цивільної відповідальності за шкоду, завдану дефектом в продукції.

Досліджуючи даний вид цивільної відповідальності вважаємо за необхідне виокремити її характерні риси з метою визначити її правової природи та надати їй авторське визначення, серед яких необхідно виділити такі:

1. Для інституту відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією, характерні такі ознаки, які притаманні для юридичної відповідальності загалом:

- фактичною підставою притягнення до відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією, є наявність цивільного правопорушення;

- відповідальність за шкоду, завдану дефектною продукцією, виникає у разі порушення правових норм, викладених в цивільному законодавстві;

- притягнення особи до відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією, здійснюється в певному процесуальному порядку (а саме в судовому порядку);

- має місце чітка нормативна регламентація процедури притягнення особи до відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією;

- відповідальність виражається у настанні негативних юридичних наслідків для виробника чи продавця дефектної продукції майнового характеру.

2. Для інституту відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією, характерні такі ознаки, які притаманні для цивільно-правової відповідальності цілому:

- майновий характер відповідальності, оскільки полягає в обов'язку виробника чи продавця відшкодувати шкоду, завдану потерпілому дефектною продукцією;

- додатковість обтяження, що полягає в тому, що покладання на виробника чи продавця відповідальності за шкоду, завдану потерпілому дефектною продукцією, означає виникнення у нього обов'язку майнового характеру (відшкодувати завдану шкоду), якого не було до цього;

- виробник чи продавець несе відповідальність перед потерпілим, як юридично рівні суб'єкти один перед одним;

- компенсаційний (еквівалентний) характер відповідальності за шкоду, завдану потерпілому дефектною продукцією, оскільки розмір відшкодування безпосередньо залежить від розміру завданої шкоди;

- ініціативний характер застосування відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією. Підставою її реалізації є виключно волевиявлення сторін, зокрема, добровільне здійснення відшкодування шкоди виробником чи продавцем або звернення потерпілого до суду з позовом до виробника чи продавця про відшкодування шкоди, завданої дефектною продукцією.

3. Відповідальність за шкоду, завдану дефектною продукцією за загальним правилом несе виробник даної продукції. Так, зокрема, відповідно до пункту 2) частини 1 статті 1 Закону України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» виробник – виробник готової продукції, сировини або

комплектувального виробу, складової частини продукції та будь-яка особа, яка, розміщуючи на продукції своє найменування, торговельну марку чи іншу ознаку, заявляє про себе як про виробника.

В той же час відповідно до частини 2 та 3 статті 7 Закону України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» будь-яка особа, яка ввезла на митну територію України продукцію з метою її продажу, передання в найм (оренду), лізинг або розповсюдження в будь-якій іншій формі в ході провадження господарської діяльності, несе відповідальність як виробник.

У разі коли виробник продукції не може бути встановлений, кожний її постачальник (продавець) відповідно до цього Закону несе відповідальність як виробник, якщо він протягом 30 днів не повідомить потерпілому найменування та місцезнаходження виробника або особи, яка поставила йому цю продукцію.

Таким чином, у разі, якщо виробник продукції невідомий, і продавець продукції не повідомляє потерпілому найменування та місцезнаходження виробника або особи, яка поставила йому цю продукцію, то даний продавець несе відповідальність за шкоду, завдану дефектною продукцією, на рівні з виробником.

Після відшкодування шкоди продавець отримує право зворотної вимоги до виробника щодо відшкодування шкоди, яку він поніс у зв'язку з відшкодуванням шкоди потерпілому.

4. Потерпілою стороною, яка може притягнути виробника чи продавця до відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією, може виступати як фізична особа так і юридична особа, незалежно від мети використання продукції (побутове використання чи використання продукції з метою підприємницької діяльності).

5. Фактичною підставою притягнення виробника чи продавця до відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією, є випуск виробником в оборот продукції, яка має дефект, внаслідок чого потерпілій особі було завдано шкоди.

6. Інститут відповідальності за шкоду, завдану дефектом в продукції, передбачає досить специфічні умови настання даної відповідальності.

Так, зокрема, відповідно до частини 1 статті 6 Закону України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» для притягнення до відповідальності виробника продукції потерпілий повинен довести:

- 1) наявність шкоди;

2) наявність дефекту в продукції;

3) наявність причинно-наслідкового зв'язку між дефектом в продукції та шкодою.

З огляду на зазначене саме ці три факти і є умовами настання цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією.

Варто звернути увагу й на той факт, що частина 1 статті 6 Закону України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» покладає тягар доведення наявності цих умов саме на потерпілу особу.

7. Відсутність вини в діях виробника, який ввів в обіг дефектну продукцію, яка стала причиною завдання шкоди потерпілій особі.

8. Відповідальність за шкоду, завдану дефектною продукцією, є одним із видів позадоговірної деліктної відповідальності, що в свою чергу зумовлює наступні характерні риси:

- для притягнення виробника до відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією, абсолютно не має значення наявність чи відсутність договірної зв'язку між потерпілим та виробником чи продавцем продукції;

- дані правовідносини є абсолютними, а тому кожна особа, якій завдано шкоду внаслідок дефекту в продукції, має право звертатися напямуч до виробника чи постачальника даної продукції з вимогою про відшкодування завданої шкоди.

- підстави, умови та порядок притягнення до відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією визначаються виключно актами цивільного законодавства в імперативному порядку, а тому не можуть бути врегульованими в договірному порядку;

- навіть у разі, коли потерпілому невідомий виробник продукції, що має дефект, і він звертається до продавця з метою відшкодування шкоди, завдану даною продукцією, з яким у потерпілого укладений договір, наприклад, про купівлю-продаж даної продукції, відповідальність настає виключно на підставі норм актів цивільного законодавства, а не на основі положень договору;

- відповідальність за шкоду, завдану дефектною продукцією полягає виключно у вигляді встановленні для виробника чи продавця дефектної продукції нового обов'язку у вигляді відшкодування завданої шкоди. Це означає, що будь-яких інших заходів в даному випадку до них застосувати неможливо.

Виходячи з вищевикладеного можна дійти до висновку, що відповідальність за шкоду, завдану дефектною продукцією, за своєю сутністю є специфічним видом деліктної цивільно-правової відповідальності без вини, яка полягає у обов'язку виробника (в окремих випадках постачальника чи продавця) продукції відшкодувати шкоду, завдану фізичним та/або юридичним особам, яка завдана внаслідок наявності дефекту в продукції.

Список використаних джерел:

1. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції. Закон від 19.05.2011 № 3390-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 47. – Ст. 531.